

Fabian Pietras¹⁾
konsultant Antal International

€konomiczna energetyka, czyli kto i ile zarabia

Power industry economy i.e. who makes how much

Polska energetyka przyspiesza – o nowych i planowanych inwestycjach słycać na rynku coraz częściej. Minister Gospodarki, któremu wtórują przedsiębiorstwa energetyczne oraz zagraniczni inwestorzy, ogłasza i szacuje w perspektywie najbliższych 10 lat kolosalne (jak na polską skalę) inwestycje. Tendencja ta wynika ze splotu wielu czynników: zobowiązań unijnych, bezpieczeństwa energetycznego kraju, wykorzystania regionalnych możliwości energetycznych, dopłat rządowych czy też konieczności rozbudowy i modernizacji obecnej infrastruktury energetycznej. Bez względu na kierunki, jakimi będzie podążać energetyka w najbliższych latach, jest to dobry moment dla pracowników na dodatkowe szkolenia, studia podyplomowe czy też zdobycie odpowiedniej praktyki.

Rynek powiększa się, co prowadzi do wzrostu zapotrzebowania na doświadczonych specjalistów. Według wyników dziewiątej edycji badania *Antal Global Snapshot*²⁾, przedstawiającego dynamikę zatrudnienia specjalistów i menedżerów, w branży Energetyka i Paliwa 48% pracodawców deklarowało plany zatrudniania pracowników tego szczebla, pod koniec II i na początku III kwartału br. Jest to wynik przewyższający średni procent pracodawców deklarujących zatrudnienie w całej Polsce, wynoszący 47%. Zaledwie 3 miesiące wcześniej plany zatrudnienia w tej branży deklarowało tylko 35% pracodawców – oznacza to 13-procentowy wzrost dynamiki zatrudnienia.

Mówiąc o dynamice rozwoju branż, niewątpliwym liderem rynku jest Energetyka Wiatrowa. Podsektor przechodzi swój złoty okres – sprzyja temu wzrost akceptacji społecznej dla tej formy pozyskiwania energii, a także coraz doskonalsze rozpoznanie wietrzności poszczególnych regionów. Deweloperzy zmagają się jeszcze z niektórymi kłopotliwymi zapisami w ustawie prawa energetycznego oraz z negatywnym nastawieniem przedsiębiorstw energetycznych. Nie zmienia to faktu, że miejsc pracy

będzie przybywać. Deweloperzy farm wiatrowych najczęściej poszukują Project Managerów z minimum rocznym doświadczeniem w branży. Na tym stanowisku najchętniej widzieliby osoby znające biegle język angielski, gdyż niejednokrotnie bezpośredni przełożony jest obcokrajowcem.

Preferowanym przez pracodawców wykształceniem są kierunki techniczne, jednak bardzo dobrze na tym stanowisku odnajdują się również osoby po studiach prawnych czy ekonomicznych. Wyniki badania wynagrodzeń *Antal International*²⁾, prowadzonego w pierwszej połowie bieżącego roku na podstawie ponad 200 projektów rekrutacyjnych wskazują, że pracownik z dwuletnim doświadczeniem, który brał udział w co najmniej 3-4 projektach o różnym stopniu zaawansowania może liczyć na wynagrodzenie między 8000 a 11 000 PLN brutto miesięcznie. Menedżerowie, którzy przeszli co najmniej przez jeden cały proces deweloperско-inwestycyjny mogą się spodziewać wynagrodzenia powyżej 14 000 PLN brutto miesięcznie.

W Energetyce Wiatrowej poszukiwani są również kandydaci mogący objąć stanowisko Project Developera (Land Managera). Są to osoby odpowiedzialne za sprawdzanie stanu zagospodarowania przestrzennego, wyszukiwania odpowiedniej lokalizacji pod inwestycję, jak również negocjacje z właścicielami ziemskimi. Ze względu na specyfikę pracy, która wiąże się z częstymi wyjazdami, poszukiwane są osoby mobilne, z prawem jazdy, które posiadają wysoko rozwinięte umiejętności miękkie. Land Manager musi zaskarbić sobie przychylność właścicieli danych gospodarstw, reprezentować firmę, przedstawić korzyści budowy danej farmy, omówić najlepszą formę pozyskania danej lokalizacji (np. dzierżawa) czy też prowadzić rozmowy z władzami terytorialnymi. Land Managerowie, którzy efektywnie wywiązują się ze swoich obowiązków mogą liczyć na awans na Project Managera. Miesięczne wynagrodzenia na tym stanowisku zaczynają się od 5000 PLN brutto.

Pracodawcy coraz częściej zdają sobie sprawę, iż taka praca wiąże się z częstymi delegacjami, a pracownicy rzadko przebywają w siedzibach głównych firm. Dlatego niejednokrotnie firmy nie wymagają od swoich pracowników relokacji i umożliwiają im

¹⁾ Pan Fabian Pietras .specjalizuje się w rekrutacji specjalistów i menedżerów do branż: Energetyka i Budownictwo

²⁾ **9. edycja Antal Global Snapshot**

Dziewiąta edycja badania Antal Global Snapshot została przygotowana na podstawie danych pozyskanych w rozmowach z 12 875 przedsiębiorstw w 47 krajach w Europie, Azji, Afryce i obu Amerykach. Badanie przeprowadzono metodą CATI i CAWI. W anonimowym badaniu udział wzięli zarówno główni kierownicy, dyrektorzy, menedżerowie, jak i pracownicy działów HR przedsiębiorstw produkcyjnych, usługowych i instytucji finansowych. W Polsce badanie objęło grupę 2099 pracodawców i przeprowadzone było w terminie od 6 maja do 6 czerwca 2011 r.

²⁾ Badanie Wynagrodzeń *Antal International* 2011. Badanie *Antal International* opisuje wynagrodzenia specjalistów i menedżerów. Badanie zostało przygotowane na podstawie ponad 200 procesów rekrutacyjnych przeprowadzonych przez firmę w okresie grudzień 2010 – maj 2011 r.

pracę zdalną. Tak więc pozyskanie wykwalifikowanego kandydata z drugiego krańca kraju jest znacznie łatwiejsze.

Również bardzo perspektywicznym pod względem zatrudnienia podsektorem energetycznym jest Biogazownictwo. Główne ośrodki zlokalizowane są w Wielkopolsce, Polsce Południowej i Centralnej. Pożądani kandydaci to osoby znające dobrze język angielski bądź niemiecki, po studiach technicznych. Cenione jest doświadczenie w rozwoju projektów inwestycyjnych powyżej 10 mln PLN. Przewagę mają osoby, które posiadają zdolności sprzedażowe i związane są z Energetyką. Podsektor jest obecnie na takim samym poziomie jak Energetyka Wiatrowa 3-4 lata temu. Inwestorzy zmagają się z niedoskonałymi i uciążliwymi wymogami formalnoprawnymi, które spowalniają rozwój inwestycji. W odróżnieniu od energetyki wiatrowej przedsiębiorstwa energetyczne nie utrudniają rozwoju nowych instalacji, natomiast zauważalny jest niski poziom akceptacji społecznej dla tej formy pozyskiwania energii.

Ze względu na rozwój polityki zarządzania kosztami coraz częściej przedsiębiorstwa produkcyjne poszukują osoby na stanowisko inżyniera ds. efektywności energetycznej. Jest to stanowisko wydzielone z zakresu obowiązków działu utrzymania ruchu. Firmy, które przeprowadziły audyty wewnętrzne i projekty oszczędnościowe w takich działach jak administracja, logistyka czy zakupy, sprawdzają na bieżąco czy wszystkie elementy struktury firmy są efektywne i potrzebne. Kolejnym etapem jest ocena efektywności energetycznej funkcjonowania całego zakładu produkcyjnego. Inżynier ds. efektywności energetycznej, poza standardową kontrolą zużycia mediów, sporządzi bilans mediów energetycznych oraz zaproponuje wprowadzenie projektów zwiększających efektywność energetyczną, a zmniejszających przy tym znacznie koszty. Możliwości jest wiele: od analizy stanu instalacji wentylacyjno-klimatyzacyjnych, poprzez audyt energetyczny i dobranie odpowiedniego docieplenia aż do ambitnych projektów ingerujących w sam proces technologiczny, np. recyrkulacja wody odpadowej czy wykorzystanie nadmiarowego ciepła. Przykładowo montaż falowników przy starcie maszyn, obniżenie oświetlenia czy też instalacja kolektorów słonecznych może spowodować oszczędności wielokrotnie przewyższające wynagrodzenie inżyniera.

Przy weryfikacji danych projektów konieczne jest przedstawienie analizy opłacalności, tak więc osoby na tym stanowisku powinny charakteryzować się również wiedzą z zakresu ekonomii. Niejednokrotnie okazać się może, że okres zwrotu danej inwestycji jest zbyt długi i niejednokrotnie przekracza okres żywotności rozpatrywanej instalacji. Tendencja do tworzenia wydzielonego stanowiska pojawiła się stosunkowo niedawno w dużych międzynarodowych przedsiębiorstwach. Wiele firm już liczy oszczędności i przeznaczają je na zakup coraz to nowszego sprzętu, podczas gdy inne liczą koszty związane z bieżącą technologią i mediami. Osoby z opisanymi wyżej umiejętnościami najszybciej znajdą zatrudnienie w województwie dolnośląskim, małopolskim oraz mazowieckim.

Przedsiębiorstwa produkcyjne poszukują na wyżej wymienione stanowisko kandydatów po studiach z zakresu energetyki bądź inżynierii środowiska, mile widziane są też osoby po mechanice i budowie maszyn. Inżynierowie często doszkalają się na studiach podyplomowych z efektywności energetycznej, wentylacji i klimatyzacji, aby podnieść swoje kompetencje i poszerzyć swoją wiedzę. Badanie wynagrodzeń *Antal International*

pokazuje, że osoby z 3-4 letnim doświadczeniem, posiadające uprawnienia energetyczne oraz znające język angielski mogą liczyć na wynagrodzenie rzędu 6000 PLN brutto miesięcznie. W perspektywie kilku lat przeważnie przewidziany jest awans na stanowisko głównego energetyka i pensja powyżej 9000 PLN brutto miesięcznie.

Coraz więcej osób kończy studia podyplomowe z zakresu Audytu Energetycznego i Certyfikacji. Tacy absolwenci poszukiwani są m.in. przez deweloperów mieszkaniowych, firmy świadczące usługi konsultingowe czy też duże biura nieruchomościowe. Certyfikatorzy energetyczni nie traktują na ogół tego zajęcia jako główne źródło utrzymania, przeważnie jest to działalność dodatkowa.

W przypadku osób specjalizujących się w projektowaniu linii energetycznych, sytuacja wygląda zupełnie inaczej. Po latach nieinwestowania w rozwój sieci i nierozwijaniu infrastruktury energetycznej odnalezienie dobrego specjalisty staje się wyjątkowo trudne. Sytuacja nie jest tak zła w przypadku projektantów sieci niskich i średnich napięć, natomiast szczególnie niskową grupą są projektanci sieci wysokich napięć. W perspektywie najbliższych lat zwiążanie się z tym segmentem energetyki wydaje się być bardzo opłacalne.

Rynek coraz bardziej otwiera się na doświadczonych kierowników budowy z branży energetycznej. Pożądani są elektrycy z doświadczeniem w koordynowaniu budowy bloków energetycznych. Osoba z 5-letnim doświadczeniem oraz dobrą znajomością języka angielskiego może liczyć na korzystny kontrakt zarówno w Polsce jak i za granicą. Polskich specjalistów chętnie witają kraje Bliskiego Wschodu oraz Skandynawii. W kraju natomiast mogą liczyć na kontrakty przy budowie i modernizacji bloków energetycznych. Przy takich stanowiskach wymagane są uprawnienia elektryczne grupy D i E bez ograniczeń. Przy ubieganiu się o pracę na wyższe stanowiska mile widziane są studia podyplomowe z metodologii FIDIC, zarządzania projektami PRINCE2 czy MS Project. Znajomość powyższych metodologii podparta praktyką zawodową, z pewnością zaowocuje lepszą ofertą pracy i wyższym wynagrodzeniem.

Dla osób ubiegających się o stanowiska dyrektorskie bądź zarządcze pożądany jest dyplom MBA renomowanej uczelni. Pracodawcy coraz częściej zwracają uwagę też na macierzystą *alma mater* – mile widziani są absolwenci na przykład Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Politechniki Warszawskiej czy Politechniki Wrocławskiej.

Rozwój energetyki powoduje wzrost zapotrzebowania na specjalistów z zakresu ochrony środowiska. Absolwenci tego kierunku mogą liczyć na pracę głównie w instytucjach państwowych i przedsiębiorstwach energetycznych. Duże możliwości daje udział w realizacji międzynarodowych projektów badawczych w ramach funduszy *Intelligent Energy Europe*, *Central Europe Program* czy też programów ramowych. Ukończenie kursów z zakresów administracji unijnej, pozwoli objąć stanowisko specjalisty ds. pozyskania i obsługi funduszy unijnych. Coraz więcej przedsiębiorstw modernizuje swoje technologie bądź poszerza działalność, właśnie dzięki środkom unijnym.

Technolodzy chemiczni w sektorze energetyczno-paliwowym i przemyśle mogą uzyskać dodatkowe kwalifikacje kończąc studia podyplomowe z systemu REACH. W działach produkcyjnych, przechodząc szkolenia z zakresu TQM, mogą oni liczyć na objęcie stanowiska kierownika działu jakości bądź głównego technologa. Przed awansem kandydat musi wykazać się praktyczną znajomością

cia zagadnień technologii i kontroli procesu. Na tych stanowiskach mile widziane są osoby proaktywne, proponujące autorskie projekty usprawniające jakość. Według badania wynagrodzeń *Antal International* technolog z 3-letnią praktyką otrzyma do 6000 PLN brutto miesięcznie, natomiast główny technolog może liczyć na wynagrodzenie rzędu 8000-9000 PLN brutto miesięcznie. Należy pamiętać, że przy stanowiskach kierowniczych niezbędne jest posiadanie odpowiednich zdolności miękkich, takich jak: umiejętność delegowania, zarządzanie grupą pracowników oraz organizacja pracy własnej i zespołu.

Do najdynamiczniej rozwijających się gałęzi należą działy automatyki i IT dla sektora energetycznego. Integratorzy IT rozbudowują bądź budują swoje wydziały dedykowane do wyżej wymienionego sektora. Ofert pracy jest dużo i w perspektywie najbliższych lat liczba ta się będzie zwiększać. Systemy BMS, inteligentne opomiarowanie, sterowanie rozdziałem mocy czy też aplikacje i systemy sterujące blokami energetycznymi to tylko wierzchołek potrzeb tego sektora. Największe zapotrzebowanie na specjalistów i menedżerów z kwalifikacjami umożliwiającymi wdrażanie wyżej wymienionych systemów występuje w województwach mazowieckim, dolnośląskim, śląskim oraz wielkopolskim.

Dla inżynierów z wiedzą ekonomiczną wyzwaniem może być praca na stanowisku tradera. Jest to osoba odpowiedzialna za handel energią elektryczną, a w szczególności zawieranie i negocjowanie umów sprzedaży energii elektrycznej na rynku krajowym i zagranicznym. Aby zostać specjalistą ds. obrotu energią należy uzyskać tytuł maklera giełdy towarowej. Doświadczony trader

może otrzymać wynagrodzenie w wysokości 15 000 PLN brutto miesięcznie.

Na rynku poszukiwani są również inżynierowie o specjalnościach: wentylacja i klimatyzacja, paliwa, elektryka, elektrotechnika, automatyka, z wysoko rozwiniętymi zdolnościami sprzedażowymi, którzy stanowią trzon działów handlowych. Osoby potrafiące odnaleźć, pozyskać, a przede wszystkim zbudować długotrwałą relację z klientem biznesowym, wykazując się gruntowną wiedzą z danego sektora mogą w perspektywie liczyć na stanowisko Key Account Managera i miesięczną pensję podstawową w okolicach 12 000 PLN brutto.

Praca w firmach sektora energetyczno-paliwowego jest i będzie opłacalna. Należy jednak śledzić trendy i ciągle podnosić swoje kompetencje. W tym przypadku może pomóc odpowiednia osoba – konsultant firmy rekrutacyjnej, który na bieżąco orientuje się w potrzebach rynku, a także zna najnowsze inwestycje. Pracodawcy coraz częściej nie tylko sprawdzają, jaki dyplom mają kandydaci, ale także na jakiej uczelni został uzyskany. Dobrze widziane są studia międzynarodowe, bądź też staż lub praca za granicą. Absolutnym minimum jest znajomość co najmniej jednego języka obcego, ze wskazaniem na język angielski. Doświadczeni specjaliści czy menedżerowie mogą pomyśleć o studiach MBA czy też studiach z zarządzania projektami. Osoby ambitne chcące zarządzać organizacją czy grupą ludzi powinny zadbać o rozwój kompetencji miękkich takich jak: komunikatywność, umiejętność pracy w grupie, zdolności negocjacyjne oraz zarządzanie czasem, a także asertywność.

IV LUBELSKIE TARGI ENERGETYCZNE

ENERGETICS 2011

LUBLIN, 15-17 LISTOPADA

**ELEKTROENERGETYKA
I ELEKTROTECHNIKA**

**ENERGIA ODNAWIALNA
I ALTERNATYWNA**

www.targi.lublin.pl

